

Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet

ZÁRÓJELENTÉS 029/2005

Az esemény kategóriája: Repülőesemény

Helyszíne: LHBP TMA

Időpontja: 2005. február 23. 19 óra 32 perc

Légijármű típusa, lajstromjele: Beech C90A :OE-FRS

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Az esemény összefoglalása:

Az esemény kategóriája:	Repülőesemény
A légi jármű gyártója:	Beech Aircraft Corp. USA
   típusa:	Beech C90A
   lajstromjele:	OE-FRS
A légi jármű tulajdonosa:	Magánszemély
   üzembentartója:	Inter Avia Flugbetriebs GmbH
Az eset napja és időpontja (LT):	2005. február 23., 19 óra 32 perc
   helye:	LHBP TMA
Lajstromozó állam:	Osztrák Köztársaság
Lajstromozó hatóság:	Osztrák Légiközlekedési Hatóság,

A baleset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet:
Polgári Légiközlekedés Biztonsági Szervezet, PoLéBiSz

2005. február 23-án 19 óra 35 perckor a HungaroControl ügyeletes (supervisor) tájékoztatta a PoLéBiSz ügyeletesét, miszerint egy nemzetközi átrepülést végző gép személyzete jelentette, hogy kényszerleszállást szándékozik végrehajtani Ferihegyen jobb oldali hajtómű - vibráció miatt. Miután a gép Ferihegyen leszállt, a Polébisz igazgatója Kivizsgáló Szakmai Bizottságot jelölt ki, melynek elnöke Oláh Zsófia elemző, tagja Pataki Ferenc helyszínelő. A KSzB az I – es Terminál kiszélesítésére állóhelyére felvezetett és leparkolt géphez kiment. A légi jármű személyzetét meghallgatták, illetve a légi járműről, valamint a jobb oldali hajtóműburkolatról, az ott látható kormozódásról fényképfelvételeket készítettek. A gépkormányok, valamint a személyzeti okmányok adategyeztetésére is sor került.

A légi jármű hajtóművének műszaki szemrevételezésére 2005. február 28-án került sor a kiszélesítés hangárban. A Beechcraft Vertrieb und Service GmbH Augsburgból érkezett műszaki szakembere - a légi jármű parancsnokának, valamint a Polébisz és a Polgári Légiközlekedési Hatóság szakembereinek jelenlétében - a jobb oldali hajtómű burkolólemezt eltávolította. A 23048-016 modulszámú 101-389087-1 gyári számú, 1986-ban gyártott 18300 szériaszámú generátort kiépítette. A generátornál ezt követően vált láthatóvá, hogy csapágsérülés (golyóscsapágykosár törés következett be repülés közben). A műszaki szakember az általa hozott új generátort beépítette, majd az üzemi ellenőrzést követően üzemképesnek nyilvánította a gépet. A sérült generátor kiépítéséről, illetve szemmel látható sérüléséről a PoLéBiSz-től jelen levő Pataki Ferenc KSzB tag fényképfelvételeket készített.

Az üzemképesnek nyilvánított légi járművel a személyzet 2005. február 28-án Ferihegyről felszállt és Bécsbe repült.

A zárójelentés - tervezet 2005. április 11-én került kiadásra, észrevétel a tervezettel kapcsolatban nem érkezett.

1. TÉNYBELI INFORMÁCIÓK

1.1 A repülés lefolyása:

A repülőgép személyzetének elmondása szerint LRSB (Sibiu) - LOWW (Bécs) nemzetközi átrepülést hajtottak végre 2005. február 23-án. LHBP TMA - felett (FL 200-on) repülve a jobb oldali hajtómű generátor töltés jelzőműszer fényjelzését észlelték, majd rövid időn belül a hajtóműnél vibrációjelenség lépett fel. 19 óra 32 perckor az irányításnak jelezték, hogy útjukat megszakítva Ferihegyen leszállnak. A repülőtér a gép fogadására felkészült, majd a kétfős személyzetével és hat utassal a fedélzeten 17 perccel az ún. kényszerhelyzet bejelentése után 19 óra 49 perckor a légi jármű leszállt Ferihegyen.

1.2 Személyek sérülése

Sérülések	Személyzet	Utások	Egyéb személyek
Halálos	0	0	0
Súlyos	0	0	0
Kiseb /semmilyen	2	6	0

1.3. Légijármű rongálódása

Az eset során a légijármű nem sérült meg.

1.4. Egyéb kár

Egyéb kárról a KSzB a szakmai vizsgálat idején adatokat, információt nem kapott.

1.5.a A parancsnok pilóta adatai

Kora: 40 éves
 Neme: Férfi
 Állampolgársága: Osztrák
 Jogosítása: ATPL pilóta
 Szakmai érvényessége: 2005. július 31.
 Orvosi alkalmasság érvényessége: 2005. július 31.
 Repült ideje: 2684 óra
 Típuson repült idő: 922 óra
 Az eset napján repült idő: 1 óra
 Az eset napján felszállásszám: 1

1.5.b A másodpilóta adatai

Kora: 43 éves
 Neme: Nő
 Állampolgársága: Osztrák
 Jogosítása: CPL pilóta
 Szakmai érvényessége: 2005. május 20.
 Orvosi alkalmasság érvényessége: 2005. május 20.

1.6. Légijármű adatai

Típus:	Beech C90A
Lajstromjele:	OE FRS
Gyári száma:	LJ 1124
Összes üzemidő:	4780 óra 15 perc
Légjalkalmassági biz.szám:	3498
Érvényessége:	2005.05.18

Hajtóművek adatai

Típusok:	Pratt & Whitney PT6A-21
----------	----------------------------

Légcsavarok adatai

Típusok:	Hartzell Propeller HC-D4N-3CID929OK
----------	--

Megjegyzés: A KSzB-nek a hajtóművek üzemidejével kapcsolatban nincs információja. Az esetben érintett generátort 1986-ban gyártották. Üzemidejéről információ szintén nincs.

1.7. Meteorológiai adatok

Az eset szempontjából vizsgálata szükségtelen.

1.8. Navigációs berendezések

A légijármű navigációs berendezésekkel felszerelt. Vizsgálata az eset szempontjából szükségtelen.

1.9. Összeköttetés

A gép személyzete és az irányítás között az összeköttetés, a rádióforgalmazás megfelelő volt.

1.10. Repülőtéri adatok

A felszállóhely adatai a KSzB számára ismeretlenek, de meg kell jegyezni, hogy az eset szakmai vizsgálata szempontjából érdektelenek.

1.11. Légijármű adatrögzítők

Az eset szempontjából vizsgálata szükségtelen.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

Az eset szempontjából vizsgálata szükségtelen.

1.13. Az orvosi és az igazságügyi-orvosszakértői vizsgálatok adatai

Az eset szakmai vizsgálatához szükségtelenek.

1.14. Tűz

Az eset során tűz nem keletkezett.

1.15. Túlélés lehetősége

Az eset során emberi életre veszélyes helyzet nem jött létre.

1.16. Próbák és kísérletek

Próbákra, kísérletekre nem volt szükség.

1.17. Szervek jellemzése

Az esettel összefüggésben nem indokolt az érintett szervek jellemzésére kitérni.

1.18. Kiegészítő adatok

Nem merültek fel közlésre érdemes adatok.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A hagyományosan túl nem volt szükség egyéb módszerek alkalmazására.

2. ELEMZÉS

A személyzet a jobb oldali hajtóműnél „a generátor nem tölt” jelzőműszer fényjelzését (hibajelzést) észlelte repülés közben, majd rövid időn belül vibrációjelenség lépett fel a hajtóműnél. A személyzet a hajtómű teljesítményét csökkentette, de nem állította le. A kényeszerleszállást Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtéren hajtották végre. A hibafeltáró műszaki szemle a következőket állapította meg.

Az említett hajtóműben található 23048-016 modulszámú, 101-389087-1 gyári számú generátorban a hűtőventillátor felőli oldalon található golyóscsapágyba valamilyen módon víz jutott be. Mivel a csapágyfészekben kenőanyag (zsír) szinte nem volt, így a csapágygolyókon korrózió lépett fel (lásd 1.sz. fényképfelvétel). Az üzemi (jelentős) fordulatszám hatására, a **kenőanyag-hiányos** golyóscsapágy túlhevülhetett. Repülés közben a túlhevült csapágykosár sérült (eltört), majd a csapágy megtámasztás megszűnte miatt kismértékű lengésbe kezdett a generátortengely. A hűtőventillátor a generátorházba belevert, (a lapátok sérültek) a forgórész az állóházat elérhette, mivel a szénkefék is sérültek. A leírak miatt a generátortöltés megszűnt. A generátortöltés megszűntét a jelzőműszer fényjelzése jelezte és a fényjelzést azonnal érzékelte is a személyzet. A generátor tengely létrejött kiegyensúlyozatlansága vibrációs jelenséget tudott okozni a jobb oldali hajtóműben.

Meg kell jegyezni, hogy a légijárműbe a visszaépített új generátor már **zárt fedelű** csapágygal rendelkezett. Az esetben érintett csapágy ún. **nyitott golyóscsapágy** volt.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A generátor golyóscsapágykosár sérülését kenőanyag-hiány okozhatta. Kenőanyag hiányában a csapágyhoz bejutó folyadék (víz, kondenzvíz, stb) a fémfelületen jól látható korróziónyomokat hagyott.

A generátor (golyóscsapágy) üzemidejéről, üzemeltetési, javítási körülményeiről információnk nincs. Feltételezhető, hogy a golyóscsapágy összeszerelésekor kevés kenőanyagot használhattak fel, melyet az üzemeltetés során, vagy a generátor ellenőrzésekor (javítás – ápolás stb.) során nem észlelhettek.

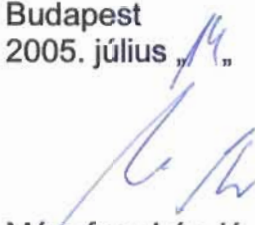

4. BIZTONSÁGI AJÁNLÁSOK

A PoLéBiSz külön biztonsági ajánlást nem tesz, mivel külföldi üzemeltetésben lévő gépről van szó.

Budapest

2005. július „14.”

Mészáros László
igazgató

Melléklet:

1. Fényképfelvétel